

gripa

CEPLJENJE

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Kaj je gripa?

GRIPA je akutna virusna bolezen dihal, ki jo povzročajo virusi gripe in se pojavlja predvsem v zimskih mesecih. Prenaša se s kužnimi kapljicami, ki nastanejo ob kihanju, kašljanju in glasnem govorjenju, ter preko površin, ki so onesnažene z izločki dihal obolelega z gripo. Približno 1-3 dni po okužbi se pojavijo bolezenski simptomi in znaki: mraženje, izčrpanost, visoka temperatura, glavobol, bolečine v mišicah in kosteh, dražeč občutek v žrelu in suh kašelj. Razen kašlja, ki lahko traja več tednov, znaki po navadi izginejo v dveh do sedmih dneh.

Pri bolnikih s kroničnimi boleznimi, starejših bolnikih, majhnih otrocih, nosečnicah in osebah z izjemno povečano telesno težo bolezen lahko poteka s težjo klinično sliko s pogostimi zapletmi (npr. bakterijska pljučnica, bronhitis, vnetje sinusov, vnetje srednjega ušesa) in višjo smrtnostjo. Pri kroničnih bolnikih se v času prebolevanja gripe lahko poslabšajo tudi osnovne bolezni. Zaradi tega se v epidemiji gripe število sprejemov v bolnišnice močno poveča. Poveča se tudi umrljivost.

V Sloveniji vsako leto za gripo zbolijo od 5% do 10% prebivalcev. Najbolj učinkovita zaščita pred gripo je cepljenje.

2. Cepivo proti gripu.

Ker se virusi gripe pogosto in hitro spreminjajo, proizvajalci vsako leto na novo izdelajo cepivo, ki vključuje najpomembnejše antigene virusov gripe, ki bodo po predvidevanjih Svetovne zdravstvene organizacije krožili v prihajajoči sezoni.

V Sloveniji se za cepljenje proti gripu uporablja 4-valentno cepivo, to pomeni, da vključuje 4 antigene virusov gripe.

3. Kdo naj bo cepljen in kdaj?

Cepljenje proti gripu je priporočljivo za vse, ki želijo sebe in svoje bližnje zaščititi pred boleznijo. Še posebej je priporočljivo za kronične bolnike, starejše od 65 let, majhne otroke (od 6 mesecev do 2 let starosti), nosečnice ter za osebe z izjemno povečano telesno težo.

Cepljenje je priporočljivo tudi za osebe, ki so pri svojem delu izpostavljene nevarnosti okužbe ali pri delu lahko prenesejo okužbo na druge osebe, še posebno to velja za zdravstvene delavce in sodelavce ter druge nujne službe.

Za zaščito je potreben en odmerek cepiva pred vsako sezono gripe. Otroci mlajši od 9 let, ki še nikoli prej niso bili cepljeni proti gripu, praviloma prejmejo dva odmerka cepiva s presledkom najmanj 4 tedne.

4. Nekatere osebe ne smejo biti cepljene ali morajo cepljenje odložiti.

Če ima oseba dokazano težjo alergijsko reakcijo (anafilaksijo) na katerokoli sestavino cepiva proti gripi ali je do nje prišlo po predhodnem odmerku tega cepiva, ne sme biti cepljena s cepivom proti gripi. Pri osebah z dokazano težjo alergijsko reakcijo (anafilaksijo) na jajca se cepljenje proti gripi opravi pod zdravniškim nadzorom.

Pri zmerni ali resni akutni bolezni (s povišano telesno temperaturo ali brez) je treba cepljenje začasno odložiti. Blaga bolezen (npr. prehlad) ni ovira za cepljenje.

5. Kakšna so tveganja pri cepljenju?

Tako kot vsa zdravila tudi cepiva lahko povzročijo resne težave, npr. resno alergijsko reakcijo. Vendar so po cepljenju proti gripi neželeni učinki večinoma blagi in redki. Največkrat se pojavijo bolečina, rdečina ali otekline na mestu cepljenja ter splošno slabo počutje, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih ter zvišana telesna temperatura. Pri dojenčkih tudi razdražljivost, izguba apetita, nenormalen jok, zaspanost in bruhanje. Gre za prehodne reakcije, ki hitro minejo. Resni neželeni učinki so izjemno redki.

6. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergijska reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, bledico ali otekanje žrela. Pacient mora takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in nato prijavil neželeni učinek po cepljenju.

7. Kje lahko dobim več informacij?

Vprašajte izbranega zdravnika ali pediatra, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: <https://www.nijz.si/sl/podrocja-dela/nalezljive-bolezni/cepljenje>